

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo
kirjaamo@stm.fi

Lausuntopyyntö STM/4261/2018 ja STM107:00/2018

Hallituksen esitys laiksi tartuntatautilain 3 ja 48 §:n muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää Kuntaliitolta lausuntoa valmistelemastaan luonnoksesta tartuntatautilain 3 ja 48 §:n muuttamiseksi. Muutokset koskevat sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden ja opiskelijoiden rokotuksia, joita annetaan potilaiden ja asiakkaiden suojaamiseksi.

Kuntaliiton käsityksen mukaan ehdotetut muutokset tartuntatautilakiin eivät selkiytä vallitsevaa tilannetta henkilökunnan rokottamisen osalta. Lisäksi pykäläteksti ja perustelumuu-
stio ovat ristiriidassa keskenään.

Tartuntatautilain 3 §:ään esitetyn muutoksen voi tulkita laajentavan rokotusvaatimukset myös kotihoitoon. Hallituksen esitys kaipa-
aa tältä osin selkiyttämistä.

Ehdotetun 48 §:n mukaan työnantajan olisi tartuntatautien vakaville seurauksille alttiita potilaita hoidettaessa käytettävä ensisijaisesti henkilöitä, jotka oman ilmoituksensa mukaan ovat sairastaneet tuhkarokon ja vesirokon ja saaneet lain edellyttämät rokotukset hinkuyskää ja influenssaa vastaan. Jos henkilöllä ei olisi sairastetun taudin luomaa immuniteettia, häneltä edellytettäisiin rokotukset tuhkarokkoa ja vesirokkoa vastaan.

Perustelumuu-
stion mukaan työntekijä voisi kuitenkin hoitaa tartuntatautien vakaville seurauksille alttiita potilaita rokottamattomanakin. Tämä on sinänsä perusteltua, koska osa ihmisistä ei voi ottaa kaikkia rokotuksia oman terveydentilansa takia tai joissakin tilanteissa rokotusta ei ehditä antaa. Tällöin tartuntariskiä tulisi arvioida tilannekohtaisesti. Perustelutekstissä ei kuitenkaan oteta asiaan tarkemmin kantaa: arvioitaisiinko esimerkiksi yksikön koko henkilökunnan rokotuskattavuutta tai suojainten käytön riittävyttä. Tilannetta vaikeuttaa vielä se, että työnantajalla olisi oikeus saada tieto työntekijän rokotuksista vain hänen suostumuksellaan. Ottaen huomioon, kuinka laajojen potilas/asiakasryhmien suojauksesta perustelumuu-
stion pohjalta arvioiden olisi kysymys, ei liene tarkoituksenmukaista hakea kaikissa ongelmatilanteissa tartuntataudeista vastaavan lääkärin ratkaisuja, vaan esimerkiksi THL voisi antaa asiasta ohjeita.

Perustelutekstissä ei oteta selvästi kantaa, ketkä potilaat kuuluvat riskiryhmiin, vaan vihjauksenomaisesti luetellaan muutamia sairaustiloja ja lisäksi alle vuoden ikäiset lapset, raskaana olevat sekä yli 65-vuotiaat, jotka kaikki ovat suuria ryhmiä. Perusteluista nousee helposti tul-
kinta, että esimerkiksi kaikki, jotka hoitavat 65 vuotta täyttäneitä potilaita tai asiakkaita, tulisi rokottaa.

Nyt lausuttavana oleva säädösehdotus perusteluineen kaipa-
aa selkiyttämistä potilasryhmien määrittelyn osalta. Kuntaliitto ehdottaa harkittavaksi, olisiko jotenkin mahdollista määritellä sellaiset rajalliset potilasryhmät, joita hoitavilta tosiasiallisesti edellytettäisiin tuhkarokko-, vesirokko- ja hinkuyskärokotuksia. Näiden rokotusten teho on hyvä eikä niitä tarvitse uusia joka vuosi. Haavoittuvat potilasryhmät saataisiin hyvin varjelluksi tartuntariskeiltä.

Tarkasti määriteltäviä potilasryhmiä hoitavilta voitaisiin lisäksi edellyttää myös influenssarokotusta.

Muutoin voitaisiin influenssarokotuksen osalta asettaa selkeästi tavoitteeksi nimenomaan rokotuskattavuuden parantaminen. Tämä voisi toteutua edellyttämällä henkilöstön rokotuskattavuuden seuranta. Kaikkien terveydenhuollon ja soveltuvin osin sosiaalihuollon toimintayksiköiden kattavuustiedot julkaistaisiin laatukriteerinä. Väestölle tiedotettaisiin rokotuskattavuuden vaikutuksesta potilaiden ja asiakkaiden sairastavuuteen ja kuolleisuuteen.

Esitys jättää epäselväksi, miten arvioidaan työnantajan ja työntekijän vastuita esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa tehohoidossa oleva lapsi sairastuu hinkuyskään ja ilmenee, että osastolla on työskennellyt rokottamaton taudinkantaja, joka on kieltänyt työnantajalta tiedot rokotuksistaan. Kuntaliitto katsoo, että lakiluonnokseen tulisi lisätä säädös vastuukysymyksistä.

Lakimuutoksen vireillä oloon on liittynyt runsasta sähköpostivaikuttamista. Lukuisat itsensä sairaanhoitajiksi esitelleet henkilöt ovat levittäneet laajasti perättömiä väitteitä rokotuksista. Toiminta herättää kysymyksen ammatillisen koulutuksen kyvystä varmistaa tarvittava osaaminen työtehtävissä, joissa sovelletaan ja käytetään näyttöön perustuvia menetelmiä, mukaan lukien rokotuksia.

SUOMEN KUNTALIITTO

Tarja Myllärinen
johtaja, sosiaali- ja terveysasiat

Päivi Koivuranta
hallintoylilääkäri